

A VÁROS ARCA:

A dübörgő vonatok és az emelkedő jólét kerülete KÖBÁNYA

A TÖRKÉPRAJZOLÓK

a valódi Kőbányát mindig levágják a főváros térképéről. Az úgyszólván a Kerepesi-temető nagy zöld kockái, a József-városi Pályaudvar szürke huzalai, a zöld Népliget kecses, fehér körívek-ből álló útjai még ott szerepelnek. A Könyves Kálmán- és Hungár-körutak keleti magasságában szűnik meg a rajz. — Valójában messze Rákócseresztúrig, a Gyűjtőfőházig,

a Köztemetőig, Cinkotáig, Sasahalomig, Peszentlőrincig nyúlik kellekre ez a kisváros, amelyet úgy neveznek Kőbánya. — tízedik kerület.

Ha nem fér is Budapesti térképére, mégis szervesen hozzátartozik a fővároshoz. Kőbánya is — mint a külső kerületek, a környékbeli községek és peremvárosok többsége — táplálja, erősíti, gondozza, építi Budapestet. Építeni — soha ilyen ponos kifejezést. A főváros kövei Kőbánya pincéiből kerültek napvilágra, még azon hidegen és nedvesen végigkocsikáltak az egykori Baross-utcai rétek düllőjén és a Ferencvárosban, a Vár alatt, a Szabadság-éren, az Andrássy-úton paloták formálódottak, végleges szállásra megtelepődtek. A fagyos lélekzetű, óriási kőbányai pincék mészkőfalai között ahol négylovas társzekér is megfordulhat, ma is meg lehetne jelölni: innen került ki a Parlament, innen a Tözsdepalota, itten feküdtek a Törvénytörvényesek kövei, ebben a csarnokban a Bazilikák. A pince áll, mint valami egyszerű már jól felhasználható őrtáncok. rény. Ma csirázó árpat lapátolnak benne a sörgyári munkások és gombát természet a kőbányai polgár.

A SÖR

— egykor legfontosabb és ma is legfőbb termék a kerületnek — erősen rányomta bélyegét a múltbeli közsgépolitikára. Az utakat, villamosvágányokat nem a keleti rész sűrűn épített lakótelepei, hanem „Sör Öfelsége” számára fektették le, egyenes vonalban, jöfor-

mán a Mátyás-pincétől a Dreher-telep kapujáig. Kőbányán, a „szép kövek és jó víz” hazájában ma is pezsgő élet folyik a két nagy sörgyár rézkádai és óriáshordói körül. Ma is a majd hatezer főnyi sörgyári munkásság napi kétheti nyári söradagján frissülnek fel és gömbölyölni vonalait a „sörös családok”. De a rég „sörgyári” közlekedés már elavult. Az újonnan beállított 9-es autóbusz a Pestszentlőrincre futó 21-es és a BART Csepel-Kőbánya viszonylatát segítik. Mégis reggel fél hat és hét között, tömböt villamosokról egymás sarkában érkező dübörgő vonatokról omlik a tömeg a kőbányai pályára: naponta tízezrek tűnik ki reggel céljukul s hagyják el sötétedéskor Budapest legnagyobb üzemi kerületét.

PEREMVÁROSOK

munkáskerületek: a fővárosok igazi építői, gazdagítói. Mint a környékbeli kertészek a zsenge répát és újhagymát — láda-és mázsaszámra, éjjel-nappal és minden évszakban küldi, szállítja, tereli az árut a gyár, a város felé. Ott

FÉNYKÉPÉSZ

Nyitva 3 órától 4 óráig
PARISI NAGY ÁRUHÁZ

virágzik a kereskedelem s az máig egymagában is fejlesztene. De az Ipari vállalatok központi irodája is a fővárosban van: a csepeli WM, az óbudai Goldberger, az angyalföldi Ganz, a kőbányai Dreher milliós adói mind a fővárosi pénztárba folytak be, mind a főváros utait, hidait, parkját és műemlékeit gazdagították — ha el nem folytak a korrupciók csatornáin. Belekábul az ember, amikor így utánatekint annak a hihet-

varázsol. A Soroksári-út és Gyömrői út. „a gyármedencék” üzemi egészségétől duzzadtan okádják a füstöt a kőbányai ég felé.

KÖBÁNYA-FELSŐN

rútyúl a 6.15-es, a 6.27-es, a 6.30-es! A rácsosbordájú felüljáró vaslécei között megjelenik a vágányok fölött az égre rajzolódva áthalad a kézitáskáját oldalához szorító, ellenzős sapkáját homlokába húzó, sietős emberekből álló tömeg. A gyárak nappali lakói ök esztergályosok vagy mázólok, betanított marók vagy cérnázók a fonódei részlegben. Közöttük van mindenki: a rohambrigádok résztvevői és az aki mellén ötágú csillagos zászlót visel, a hétfői szeminárium résztvevői és a felő műszaki tanfolyam esti hallgatója. Haladnak az acélhídon a kerület dolgozói felé. Néhány száz méterrel feljebb, a gyárban, öszetalálkoznak. A Lapp Henrikben azt mondják egymásnak: — Jó reggelt, gyáros úr! — Kellemes jónapot gyáros úr!

Van közöttük, aki gúnyosan mondja, de a legtöbbje úgy tréfál... tudja, hogy nem is olyan nagy ez a tréfa. Egy a baj: messziről kell bejárni. A tókes gazdálkodás szét-szórja a munkásokat: az Óbudán lakói Csepelre, a csepeli Erzsébetre, az erzsébeti Óbudára kényszerítette. Ma mindent a józan ész szerint rendezünk. At kell csoportosítani a gé-

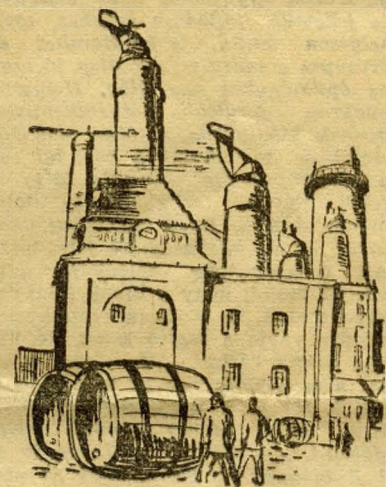
len értékmenyiségnek, amelyet az idők folyamán a kétkézi dolgozók munkaereje továbbadott. Leszakították róluk, mint fáról a gyümölcsöt, kifejték, elszívták belőlük és a központonban halmozták fel a peremvárosok kincsét. Kőbánya nemcsak köveket adott a fővárosnak: peremváros-társaival együtt mindazt, ami a fargott kőházak között szépség és érték, kényelem és fényűzés. Kőbánya: a pesti jólét altárhoja.

MA EGÉSZEN

máshogyan áll a helyzet. Nem közsgépolitikáról beszélnek: az országban mindenütt építkeznek. A Népliget szélén készülő óriási egészségház, a gyermekjátékszótterek, a tanoncothon, a Tomcsányi-úti napközi, — az új villamosjáratok és autóbuszok mind csak járuléka a másik építkezésnek, amely Kőbánya belső városában folyik: a 150 kőbányai üzemből. „Városok” ezek, ha különös városok is: tető alatti észszaka senki sem hajtja fejét álmra, de reggel 7-kor majdnem 7000 férfi és nő vonul be a MÁVAG-ba, ugyanannyi lépi át a Ganz-Vagon kapuját. A berobogó vonatok nem „akármilyen nénsége” üritenek Kőbánya-Alsón és Kőbánya-Felsőn, fél 6-tól 7 ig tízszer egymásután: vasasból több mint tízezeret, textilmunkást négyezret, ugyanannyi élelmész és alig kevesebb vegyi és építkezési dolgozót. S ezeken a gyárudvarokon folynak a legkülönlegesebb és legmeghatóbb építkezések.

AMIT ITT ELMONDOK

annak az lehetne a külön címe: „Az érték-többlet Kőbányán...”. Nos, az érték-többlet Kőbányán is azt jelenti, amit az ország többi városában: a dolgozó úgyszólván saját pénzét fekteti különböző beruházásokba. Szép dolog a városi park építése, de amikor a Hubert és Sigmund Fest-utcai telepház az öntöde közepét kirámojják, hogy helyet csináljanak az új formázógépeknek — az sem utolsó dolog. Az öntők között tudja mindenki, hogy az új gépek 132.000 forintot érnek, hogy a friss gyan aillatú formaszekrenyek ára 112.000 forint, az új forgódaru 10.000 forint — s hogy mindezt a gyár saját pénzéből fedez. A Permel zománccárugyár 193.000 forintot ruház be zománccárugyárra, húzógyémántokra és a Szabó és Mátyás telepén a 380 munkás mind-egyike naponta megtekinti a 30.000 forintos új olajtárolók építkezésének fejlődését, a 40.000 forintos próbagenerátor helyét már kijelölték, s asni lezdenek az épületek között, ahol az új villamosdaru tartógerendája áll majd. A Lapp Henrik mélyfúróüzem két revolveresztergát vesz „keresetéből”, a Szabó Lajos szerszámüzem marogépet, esztergát, szalagprést. A Richter dolgozóit saválló acélból készült autóklató, gyorsbepároló és kristályosítót rendeltek, külföldi tégelyeket, önműködő ampulla öltő, forrasztógépet és a Ruggart sokmillió beruházási előirányzata több munkát, több árut — több szabadsdót és nagyobb jólétet terem. És a sörüzemek! A „nagykeresők”. Ott folyik aztán nagyban az építkezés! A két mammutüzem pedig — a MÁVAG és a GANZ — acélból, betonból és tüvegéből valóságos modern csodákat

peket és lakásukhoz közel munkát adni a dolgozóknak.

ADDIG IS...

innen a híd tetejéről látni így reggel egész Kőbányát. Az érkezők egyformán lépkednek: felkapaszkodnak a lépcsőfokon a korlátot balkézbe veszik, s fedett fejük felbukkan — egy, megegy, a harmadik, a többi — az őszi égbolt acélszürke felhői között.

Tardos Tibor

Textilk

DÚ
EL

GYORS ÉS
a nemzeti nagy

Pamut é Selyem Na
kedelmi Nemzeti

1. sz. fiók: Budapest V., Telek
2. sz. „ Budapest V., Sas-ú.
3. sz. „ Budapest V., Arany
4. sz. „ Budapest V., Szt. I.
5. sz. „ Nyiregyháza
6. sz. „ Székesfehérvár
7. sz. „ Debrecen

Rövidt u Nagykeres
Nemzeti Valla

Budapest, V. Sztálin-tér 5.